

Na osnovu člana 36 Zakona o državnoj upravi ("Sl. list CG", br. 78/2018), a u vezi sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Sl. list RCG", br. 28/2006, 28/2011 i 48/2015) starješina organa državne uprave v.d. direktora Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitrane poslove donosi

SMJERNICE O FORMATU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O REZULTATIMA NADZORA I FORMATU VIŠEGODIŠNJIH PROGRAMA NADZORA

Član 1

Ovim smjernicama bliže se propisuju format i uputstvo za godišnje izvještavanje o rezultatima nadzora, format za višegodišnje programe nadzora i praktični koraci za primjenu elemenata koji se odnose na analizu rizika za određene štetne organizme.

Član 2

Format i uputstvo za godišnje izvještavanje o rezultatima nadzora

Format i uputstvo za godišnje izvještavanje koje Crna Gora podnosi Evropskoj Komisiji (u daljem tekstu: Komisija) o rezultatima nadzora dati su u Prilogu I. ovih smjernica.

Format i uputstvo iz stava 1 ovog člana sadrže sljedeće djelove:

- a) Dio I.: Opšte informacije o rezultatima nadzora;
- b) Dio II.: Prezentovanje rezultata nadzora;
- c) Dio III.: Rezime (kratak pregled) rezultata nadzora i ažuriranje statusa štetnih organizama.

Član 3

Format za višegodišnje programe nadzora i praktični koraci za primjenu elemenata koji se odnose na analizu rizika za određene štetne organizme

Format za višegodišnje programe nadzora i praktični koraci za primjenu elemenata koji se odnose na analizu rizika za određene štetne organizme dati su u Prilogu II. ovih smjernica.

Obrazac za višegodišnje programe nadzora sadrže sljedeće djelove:

- a) Dio I.: Opšte informacije;
- b) Dio II.: Obrazce za višegodišnje programe nadzora.

PRILOG I.

Format i uputstvo za godišnje izvještavanje o rezultatima nadzora

DIO I.

Opšte informacije o rezultatima godišnjih nadzora

Opšte informacije o rezultatima godišnjih nadzora:

- Država:
- Nadležni organ:
- Kontakt osoba (ime, radno mjesto unutar nadležnog organa, organizaciona jedinica, broj telefona i funkcionalni e-mail):
- Organizacije koje učestvuju u programu nadzora, uključujući laboratorije:
- Javno dostupan rezime rezultata nadzora (između 500 – 3000 reči):
 - Kratak opis obima programa za tu godinu;
 - Kratak opis metodologije koja se koristi za nadzore, uključujući svaku novu ili inovativnu tehnologiju (ako je relevantno);
 - Ukupan broj štetnih organizama u okviru nadzora te godine;
 - Broj otkrivenih i zvanično potvrđenih štetnih organizama i kontrola preduzetih fitosanitarnih mjera;
 - Specifični ciljevi programa ostvareni te godine;
 - Link internet stranice Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, za više informacija (ako je dostupno).

DIO II.

Format i instrukcije za prezentovanje rezultata nadzora iz člana 2 stav 2 tačka b)

1. Elementi godišnjeg izvještaja o rezultatima nadzora u područjima gdje nije poznato da su štetni organizmi prisutni

1.1. Obrazac

„Izvještaj o rezultatima nadzora za [godinu] za karantinske štetne organizme i štetne organizme na koje se primjenjuju posebne mjere u područjima na kojima nije poznato da su navedeni štetni organizmi prisutni

1. Štetni organizmi nadzora u grupama	2. Štetni organizmi	3. Geografska lokacija	4. Mjesta nadzora	5. Raspored podnude	6. Podnude u ljudi populacije	7. Podnude mreže u ljudi populacije (%)	8. Biljni materijal /Poljuljka	9. Spisak biljnih vrsta	10. Vrijeme	11. Pojedinoći o nadzoru: A) broj vizualnih pregleda, po grupi ako je primjenjivo B) ukupan broj uzoraka C) broj uzoraka bez simptoma, gdje je primjenjivo D) vrste klopki (ili druga alternativna metoda (npr. mreže za hrvatice)) E) broj klopki (ili druga alternativna metoda) F) broj mjesto postavljanja klopki (ako se razlikuje od broja klopki ili alternativne metode) G) vrste testova (npr. mikroskopska identifikacija, PCR, ELISA itd.) H) ukupan broj testova I) ostale mjere (npr. psi tragači, bespilotne letjelice, helikopteri, kampanje podizanja svijesti itd.) J) broj ostalih mjera	Nalad/izbijanja (povezati sa EUOPHYT-izbijanjem)		12. Broj pozitivnih rezultata po štetnom organizmu	13. Broj (evi) obaviještenja o izbijanju štetnih organizama u skladu sa Regulativom (EU)-2019/1715	14. Komentari									
										A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	Broj (evi)	Datum (i)			
Grupa 1. – Ovlašćena mjesta proizvodnje																								
Grupa n																								
Štetni organizam 1																								
Štetni organizam 2																								
Štetni organizam 3																								
Štetni organizam n																								

1.2. Unstrukcija o popunjavanju obrasca

Za kolonu 1.: Uz izuzetak polja „Grupa 1. – Ovlašćena mjesta proizvodnje”, nije obvezno izvještavati po grupama štetnih organizama. Kada je primjenjivo navesti grupu štetnih organizama koji se zajedno prate u okviru nadzora (npr. štetni organizmi citrusa, štetni organizmi listopadnih šuma, štetni organizmi četinarskih šuma, štetni organizmi žitarica, štetni organizmi krompira i ostali (tačno navesti)). Ako je štetni organizam uključen u više grupa, navesti informacije za taj štetni organizam na odgovarajući način za svaku grupu.

Za polje „Grupa 1. – Ovlašćena mjesta proizvodnje” navesti listu štetnih organizama za koje su vršeni nadzori i rezultate nadzora, koristeći više od jednog reda ako je potrebno navesti različita mjesta nadzora iz kolone 4. „Mjesta nadzora”. U ovoj grupi navesti podatke po štetnom organizmu, bez objedinjavanja na nivou grupe. Ovlašćena mjesta proizvodnje označavaju mjesta čije odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja ima ovlaštenje nadležnog organa za izдавanje biljnih pasoša.

Za kolonu 2.: navesti naučni naziv štetnog organizma (kako je navedeno u Listama Pravilnika o izmjenama Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja

i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Sl. list CG", br. 39/11, 80/16, 91/17, 38/18 i 136/21), ili posebnim mjerama za određeni štetni organizam), uz upotrebu jednog reda po štetnom organizmu.

Za kolonu 3.: navesti geografske lokacije na kojima je vršen nadzor, koristeći niže dostupne NUTS nivo (Nomenklatura statističke teritorijalne jedinice). Ako se o štetnim organizmima izvještava po grupama, moguće je objediniti podatke za sve štetne organizme u grupi u jedan red. Ako se o štetnim organizmima ne izvještava po grupama, moguće je objediniti podatke u jedan red po štetnom organizmu. Takođe moguće je upotrijebiti onoliko redova koliko ima lokacija o kojima se izvještava.

Za kolonu 4.: navesti mjesta nadzora pomoću više od jednog reda po štetnom organizmu samo ako je to potrebno prema posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor tog štetnog organizma i navesti broj mjesta nadzora. Ako se o štetnim organizmima izvještava po grupi, moguće je objediniti podatke za sve štetne organizme u grupi u jedan red i navesti ukupan broj mjesta nadzora. Ako se o štetnim organizmima ne izvještava u grupama, moguće je objediniti podatke u jedan red po štetnom organizmu i navesti ukupan broj mjesta nadzora. Ako se upotrebljava mogućnost „ostalo”, tačno navesti o čemu je riječ:

1. otvoreni prostor (područje proizvodnje): 1.1. polje (obradivo, pašnjak); 1.2. voćnjak/vinograd; 1.3. rasadnik; 1.4. šuma;
2. otvoreni prostor (ostalo): 2.1. privatni vrtovi; 2.2. javne površine; 2.3. zaštićeno područje; 2.4. divlje bilje na područjima koja nisu zaštićena područja; 2.5. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija, močvarna područja, mreža za navodnjavanje i odvodnjavanje i dr.);
3. fizički zatvoreni uslovi: 3.1. staklenik; 3.2. privatna površina, osim staklenika; 3.3. javna površina, osim staklenika; 3.4. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija).

Za kolone 5., 6. i 7.: nije obvezno ili prema potrebi u skladu sa posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor štetnog organizma.

Za kolonu 5.: navesti područja rizika utvrđena na osnovu biologije štetnog organizma ili štetnih organizama, prisustva biljaka domaćina, ekološko-klimatskih uslova i lokacija rizika.

Za kolonu 6.: navesti područje (ha) u Crnoj Gori koje je obuhvaćeno ciljanom populacijom.

Za kolonu 7.: navesti proporciju područja nadzora ciljane populacije (područje nadzora/područje ciljane populacije), u procentima.

Za kolonu 8.: navesti bilje, plodove, sjemena, zemljište, materijal za pakovanje, drvo, mašine, vozila, vektore, vodu, ostalo, tačno navesti o čemu je riječ. Rezultati se navode u različitim redovima samo ako se u posebnom zakonskom zahtjevu za nadzor štetnog organizma navodi spisak robe za nadzor.

Za kolonu 9.: navesti spisak biljnih vrsta/rodova koji su ispitivani. Upotrijebiti jedan red po biljnoj vrsti/rodu samo ako je to zahtjevano prema posebnom zakonskom zahtjevu za nadzor štetnog organizma.

Za kolonu 10.: navesti mjesecu u godini kada su vršeni nadzori. Ako se o štetnim organizmima izvještava po grupi, moguće je objediniti podatke za sve štetne organizme u grupi u jedan red. Ako se o štetnim organizmima ne izvještava po grupama, moguće je objediniti podatke u jedan red po štetnom organizmu.

Za kolonu 11.: navesti detalje o nadzoru, uzimajući u obzir posebne zakonske zahtjeve za nadzor svakog štetnog organizma. Navesti „N/A” ako informacije za određenu kolonu nisu primjenjive. Uz izuzetak broja vizuelnih pregleda, o kojem se može izvjestiti po grupi, svi ostali podaci trebaju se navesti po štetnom organizmu, osim ako se u koloni 14. („Primjedbe”) navede obrazloženje za izvještavanje po grupi. Ako je to potrebno prema posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor štetnog organizma, upotrijebiti različite redove (npr. za izvještavanje o različitim vrstama testova i njihovom broju).

Za kolonu 12.: navesti broj pozitivnih rezultata po štetnom organizmu. Taj se broj može razlikovati od broja izbijanja štetnih organizama ako jedna notifikacija o izbijanju štetnog organizma sadrži više pozitivnih rezultata.

Za kolonu 13.: navesti notifikacije o izbijanju štetnog organizma za godinu u kojoj je vršen nadzor.

Za kolonu 14.: navesti sve ostale informacije koje se smatraju relevantnima i, prema potrebi, informacije o rezultatima nadzora bilja bez simptoma sa pozitivnim nalazima.

2. Elementi godišnjeg izvještaja koji se odnose na rezultate statistički zasnovanih godišnjih nadzora za karantinske štetne organizme, na područjima za koja nije poznato da su navedeni štetni organizmi prisutni, primjenjivo ako se vrši statistički zasnovan nadzor

2.1. Obrazac

"Izvještaj o statistički zasnovanim godišnjim rezultatima nadzora za određene karantinske štetne organizme u Crnoj Gori i određene štetne organizme koji podležu mjerama od [godine] (opciono, osim ako nije izričito propisano zakonodavstvom, a njegovo korišćenje zamjenjuje upotrebu obrazca 1.1 osim ako je propisano zakonodavstvom, i njegova upotreba zamjenjena je upotrebom obrasca 1.1)

2.2. Instrukcija o popunjavanju obrasca

Objasnite osnovne prepostavke za plan nadzora po štetnom organizmu. Sažeti i obrazložiti:

- Ciljanu populaciju, epidemiološku jedinicu i inspekcijske jedinice
 - Metodu detekcije i osjetljivost metode
 - Faktor(e) rizika, ukazujući nivo rizika i odgovarajuće relativne rizike i proporcije populacije biljaka domaćina

Za kolonu 1.: navesti naučni naziv štetnog organizma (kako je navedeno u Listama Pravilnika o izmjenama Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Sl. list CG", br. 39/11, 80/16, 91/17, 38/18 i 136/21), ili posebnim mjerama za određeni štetni organizam).

Za kolonu 2.: navesti geografske lokacije na kojima je vršen nadzor, po mogućnosti pomoći dostupnih nižih NUTS nivoa (Nomenklatura statističke teritorijalne jedinice nivoa).

Za kolonu 3.: navesti mesta nadzora koristeći više od jednog reda po štetnom organizmu ako je to potrebno prema posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor štetnog organizma. Molimo vas da nadzore vršene na ovlaštenim mjestima proizvodnje uvijek prijavite u drugom redu. Prilikom korištenja opcije „ostalo”, tačno navesti o čemu je riječ:

1. otvoren prostor (područje proizvodnje): 1.1. polje (obradivo, pašnjak); 1.2. voćnjak/vinograd; 1.3. rasadnik; 1.4. šuma;
2. otvoren prostor (ostalo): 2.1. privatni vrtovi; 2.2. javne površine; 2.3. zaštićeno područje; 2.4. divlje bilje na područjima koja nisu zaštićena područja; 2.5. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija, močvarna područja, mreža za navodnjavanje i odvodnjavanje i dr.);
3. fizički zatvoren prostor: 3.1. staklenik; 3.2. privatna površina, osim staklenika; 3.3. javna površina, osim staklenika; 3.4. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija).

Za kolonu 4.: navesti mjesece u godini kada su vršeni nadzori.

Za kolonu 5.: navedite odabranu ciljanu populaciju dajući u skladu sa tim listu vrsta domaćina i pokrivenog područja. Ciljana populacija je definisana kao skup jedinica inspekcije. Njena se veličina za poljoprivredna područja obično definiše u hektarima, ali može se definisati i u parcelama, poljima, staklenicima itd. Molimo da opravdate izbor napravljen u osnovnim prepostavkama. Navedite jedinica za inspekciju nadzora. „Jedinica za inspekciju“ označava biljke, djelove biljaka, pošiljke, materijale, vektore štetočina koji su bili ispitani radi identifikacije i otkrivanja štetočina. Ako područje ciljane populacije nije dostupno, navedite N/A i uključite broj inspekcijskih jedinica koje sačinjavaju ciljanu populaciju.

Za kolonu 6.: navesti epidemiološke jedinice nadzora, navodeći njihov opis i mjernu jedinicu. „Epidemiološka jedinica“ označava homogenu oblast u kojoj bi interakcije između štetnog organizma, biljaka domaćina i abiotskih i biotskih faktora i uslova dovele do iste epidemiologije, ukoliko bi štetni orgaizam bio prisutan. Epidemiološke jedinice su podpodjеле ciljne populacije koje su epidemiološki homogene sa najmanje jednom biljkom domaćinom. U nekim slučajevima cijela populacija biljaka domaćina u regionu/oblasti/zemlji može se definisati kao epidemiološka jedinica. To mogu biti NUTS regioni, urbana područja, šume, ružičnjaci ili farme ili hektari. Izbor treba da bude opravdan osnovnim prepostavkama.

Za kolonu 7.: navesti metode upotrijebljene tijekom nadzora, uključujući broj aktivnosti u svakom slučaju, u zavisnosti od posebnih zakonskih zahtjeva za nadzor za svaki štetni organizam. Navesti „N/A“ ako informacije za određenu kolonu nisu dostupne.

Za kolonu 8.: navesti procjenu efikasnosti uzorkovanja. Efikasnost uzorkovanja znači verovatnoću odabiranja zaraženih djelova biljke iz zaražene biljke. Za vektore, efikasnost metode je da uhvati pozitivnog vektora ako je prisutan na području nadzora. Za zemljiste, to je efikasnost odabira uzorka zemljista koji sadrži štetni organizam kada je štetni organizam prisutan u oblasti istraživanja.

Za kolonu 9.: „osjetljivost metode“ označava vjerovatnoću da metoda ispravno otkrije prisustvo štetnog organizma. Osetljivost metode se definiše kao verovatnoća da je zaista pozitivan domaćin otkriven i potvrđen kao pozitivan i da nije pogrešno identifikovan. To je povećanje efikasnosti uzorkovanja (tj. verovatnoće odabira zaraženih delova biljke iz zaražene biljke) dijagnostičkom osjetljivošću (koju karakterišu vizuelni pregledi i/ili laboratorijski test koji se koristi u postupku identifikacije).

Za kolonu 10.: navesti faktore rizika u različitim redovima i upotrijebiti onoliko redova koliko je potrebno. Za svaki faktor rizika navedite nivo rizika i odgovarajući relativni rizik i udio populacije biljaka domaćina.

Za kolonu B: navedite detalje nadzora, u zavisnosti od specifičnih zakonskih zahtjeva za nadzor za svaki štetni organizam. Označite sa N/A kada informacije određene kolone nisu primenljive. Informacije koje treba navesti u ovim kolonama odnose se na informacije uključene u kolonu 7 „Metode detekcije“.

Za kolonu 15.: navesti broj mjesta postavljanja klopki ako se taj broj razlikuje od broja klopki (stupac 14.) (npr. ista se klopka upotrebljava na različitim mjestima).

Za kolonu 18.: navesti broj pozitivnih, negativnih ili neodređenih uzoraka. „Neodređeni“ su oni analizirani uzorci za koje nije dobijen rezultat zbog različitih faktora (npr. ispod nivoa detekcije, neobrađen uzorak-nije identifikovan, star, itd.).

Za kolonu 19.: navesti notifikacije o izbjijanju štetnog organizma za godinu u kojoj je vršen nadzor.

Za kolonu 20.: navesti osjetljivost nadzora, kao što je definisano u ISPM 31. Ova vrednost postignutog nivoa pouzdanosti u pogledu neprisutnosti štetnog organizma izračunava se na osnovu ispitivanja (i/ili uzoraka) obavljenih s obzirom na osjetljivost metode i zadaru prevalenciju.

Za kolonu 21: navesti planiranu prevalenciju na osnovu procjene vjerovatne stvarne prevalencije štetnog organizma u polju prije nadzora. Planirana (zadana) prevalencija je postavljena kao cilj nadzora i odgovara kompromisu koji upravitelji rizika postižu između rizika prisustva štetnog organizma i resursa dostupnih za nadzor. Obično se za detekcijski nadzor postavlja vrednost od 1%.

DIO III.

Elementi godišnjeg izvještaja u vezi kratkog pregleda (rezimea) nadzora i ažuriranja statusa štetnih organizama nadzora iz člana 2 stav 2 tačka c)

Izveštaj će sumirati rezultate nadzora i ažurirati status svakog štetnog organizma uključenog u godišnji nadzor, u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mere (ISPM 8) i sledećim obrascem: „Ažuriranje statusa štetnog organizma za svaki štetni organizam uključen u godišnjem nadzoru u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mere (ISPM 8)

	Štetni organizam	Status štetnog organizma na početku nadzora	Ažurirani status štetnog organizma nakon godišnjeg nadzora
1.			
2.			
n			

PRILOG II.

Format za višegodišnje programe nadzora i praktični koraci za primjenu elemenata koji se odnose na analizu rizika za određene štetne organizme

DIO I.

Opšte informacije za višegodišnje programe nadzora iz člana 3 stav 2 tačka a)

1. Obrazac „Opšte informacije za [godine]:

- Država:
- Nadležni organ:
- Kontakt osoba (ime, radno mjesto unutar nadležnog organa, organizaciona jedinica, broj telefona i funkcionalni e-mail):
- Poseban cilj za svaku godinu višegodišnjeg programa nadzora (više detalja vidjeti u tački (a) u odjeljku „Praktični koraci” u nastavku):
- Obrazloženje u slučaju izostavljanja određenih karantinskih štetnih organizama Unije, štetnih organizama koji privremeno ispunjavaju uslove za uvrštavanje u karantinske štetne organizme ili prioritetnih štetnih organizama (na godišnjoj osnovi) u višegodišnjem programu nadzora (više detalja vidjeti u tački (b) u odjeljku „Praktični koraci” u nastavku):

Štetni organizam	Obrazloženje za izostavljanje iz višegodišnjeg programa nadzora

- Metode za evidentiranje i izvještavanje prikupljenih informacija (više detalja vidjeti u tački (c) u odjeljku „Praktični koraci” u nastavku):
- Sažetak koji dostavlja Crna Gora namijenjen opštoj javnosti (za objavu na internet stranicama Komisije, od 350 do 2000 riječi) (više detalja vidjeti u tački (d) u odjeljku „Praktični koraci” u nastavku):

2. Praktični koraci

- (a) Ukratko opisati i iznijeti razloge za raspodjelu štetnih organizama tokom 5–7 godina višegodišnjeg programa.
- (b) Navesti obrazloženje za svaki štetni organizam koji nije uključen u višegodišnji program nadzora.
- (c) U informacijama o metodama za evidentiranje i izvještavanje prikupljenih informacija uključiti kratak opis glavnih metoda upotrijebljenih za vršenje nadzora i izvještavanje o nadzorima na području Crne Gore.
- (d) U sažetak namijenjen opštoj javnosti uključiti sljedeće:
 - kratak opis i obim višegodišnjeg programa nadzora,
 - kratak opis metodologije koja će se upotrijebiti za nadzore, uključujući sve nove ili inovativne tehnologije (ako je relevantno),

- ukupan broj obuhvaćenih štetnih organizama,
- link internet stranice nacionalnog nadležnog organa sa više informacija (ako su dostupne).

DIO II.

Obrasci za višegodišnje programe nadzora iz članka 3. stava 2. tačke (b)

1. Elementi višegodišnjeg programa nadzora u vezi sa karantinski štetnim organizmima i štetnim organizmima na koje se primjenjuju posebne mjere na područjima na kojima nije poznato da su navedeni štetni organizmi prisutni

1.1. Obrazac

Višegodišnji program nadzora za [godine] za karantinski štetne organizme i štetne organizme na koje se primjenjuju posebne mjere na područjima na kojima nije poznato da su navedeni štetni organizmi prisutni

1. Godina	2. Štetni organizam nadzora u grupama	3. Štetni organizam	4. Geografska lokacija	5. Mesta nadzora		6. Područja rizika	7. Biljni materijal/ pošiljka	8. Spisak biljnih vrsta	9. Vrijeme	10. Pojedinosti o nadzoru:										11. Komentari
				Opis	Broj					A) broj vizualnih pregleda po skupini	B) ukupan broj uzoraka	C) broj uzoraka bez simptoma, prema potrebi	D) vrste klopki (ili druga alternativna metoda (npr. mreže za hvatanje))	E) broj klopki (druga metoda prikupljanja)	F) broj mesta postavljanja klopki (ako se razlikuje od podataka navedenih u polju [E])	G) vrsta testova (npr. mikroskopska identifikacija, PCR itd.)	H) broj testova	I) ostale mјere (npr. psi tragači, bespilotne letjelice, helikopteri, kampanje podizanja svijesti itd.)	J) broj ostalih mјera	
1. Godina	Grupa 1 - Ovlašćena mјesta proizvodnje																			
	Grupa 2																			
n Godina	Grupa 1 - Ovlašćena mјesta proizvodnje																			
	Grupa 2																			

1.2. Unstrukcija o popunjavanju obrasca

Za kolonu 2.: Uz izuzetak polja „Grupa 1. – Ovlašćena mјesta proizvodnje”, nije obavezno planirati nadzore po grupama štetnih organizama. Kada je primjenjivo navesti grupu štetnih organizama koji se zajedno prate u okviru nadzora (npr. štetni organizmi citrusa, štetni organizmi listopadnih šuma, štetni organizmi četinarskih šuma, štetni organizmi žitarica, štetni organizmi krompira i ostali (tačno navesti)). Ako je štetni organizam uključen u više grupa, u program navesti informacije za taj štetni organizam na odgovarajući način za svaku grupu.

Za polje „Grupa 1. – Ovlašćena mјesta proizvodnje” navesti listu štetnih organizama za koje su vršeni nadzori, koristeći više od jednog reda ako je potrebno navesti različita mјesta nadzora iz kolone 5. „Mesta nadzora”. U ovoj grupi navesti podatke po štetnom organizmu, bez objedinjavanja na nivou grupe. Ovlašćena mјesta proizvodnje označavaju mјesta čije

odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja ima ovlaštenje nadležnog organa za izdavanje biljnih pasoša.

Za kolonu 3.: navesti naučni naziv štetnog organizma (kako je navedeno u Listama Pravilnika o izmjenama Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Sl. list CG", br. 39/11, 80/16, 91/17, 38/18 i 136/21), ili posebnim mjerama za određeni štetni organizam), uz upotrebu jednog reda po štetnom organizmu.

Za kolonu 4.: navesti geografske lokacije na kojima je vršen nadzor, koristeći niže dostupne NUTS nivoe (Nomenklatura statističke teritorijalne jedinice). Ako se o štetnim organizmima izvještava po grupama, moguće je objediniti podatke za sve štetne organizme u grupi u jedan red. Ako se o štetnim organizmima ne izvještava po grupama, moguće je objediniti podatke u jedan red po štetnom organizmu. Takođe moguće je upotrijebiti onoliko redova koliko ima lokacija o kojima se izvještava.

Za kolonu 5.: navesti mjesta nadzora pomoću više od jednog reda po štetnom organizmu samo ako je to potrebno prema posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor tog štetnog organizma i navesti broj mjesta nadzora. Ako se o štetnim organizmima izvještava po grupi, moguće je objediniti podatke za sve štetne organizme u grupi u jedan red i navesti ukupan broj mjesta nadzora. Ako se o štetnim organizmima ne izvještava u grupama, moguće je objediniti podatke u jedan red po štetnom organizmu i navesti ukupan broj mjesta nadzora. Ako se upotrebljava mogućnost „ostalo”, tačno navesti o čemu je riječ:

1. otvoreni prostor (područje proizvodnje): 1.1. polje (obradivo, pašnjak); 1.2. voćnjak/vinograd; 1.3. rasadnik; 1.4. šuma;
2. otvoreni prostor (ostalo): 2.1. privatni vrtovi; 2.2. javne površine; 2.3. zaštićeno područje; 2.4. divlje bilje na područjima koja nisu zaštićena područja; 2.5. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija, močvarna područja, mreža za navodnjavanje i odvodnjavanje i dr.);
3. fizički zatvoreni uslovi: 3.1. staklenik; 3.2. privatna površina, osim staklenika; 3.3. javna površina, osim staklenika; 3.4. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija).

Za kolonu 6.: nije obvezno ili prema potrebi u skladu sa posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor štetnog organizma. Navesti područja rizika zasnovanog na osnovu biologije štetnog organizma ili štetnih organizama, prisustva biljaka domaćina, ekološko-klimatskih uslova i lokacija rizika.

Za kolonu 7.: navesti bilje, plodove, sjemena, zemljишte, materijal za pakovanje, drvo, mašine, vozila, vektore, vodu, ostalo, tačno navesti o čemu je riječ. Ako se u posebnom zakonskom zahtjevu za nadzor štetnog organizma navodi spisak poljiški za nadzor, u programu treba navesti planirane aktivnosti po pošiljci koristeći različite redove.

Za kolonu 8.: navesti spisak biljnih vrsta/rodova koji su ispitivani. Ako je to potrebno prema posebnom zakonskom zahtjevu za nadzor štetnih organizama, u programu treba navesti spisak biljnih vrsta/rodova koristeći različite redove za svaku biljnu vrstu/rod.

Za kolonu 9.: navesti mjesecu u godini kada će se vršiti nadzori. Ako se o štetnim organizmima izvještava po grupi, moguće je objediniti podatke za sve štetne organizme u grupi u jedan red. Ako se o štetnim organizmima ne izvještava u grupama, moguće je objediniti podatke u jedan red po štetnom organizmu.

Za kolonu 10.: navesti detalje o nadzoru, uzimajući u obzir posebne zakonske zahtjeve za nadzor svakog štetnog organizma. Navesti „N/A” ako informacije za određenu kolonu nisu primjenjive. Podatke iz ove kolone moguće je samo objediniti na istom nivou grupe štetnih organizama za broj vizuelnih pregleda. Ako je to potrebno prema posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor štetnog organizma, upotrijebiti različite redove (npr. za izvještavanje o različitim vrstama testova i njihovom broju).

2. Elementi višegodišnjeg programa nadzora u vezi sa statistički zasnovanim nadzorima za karantinske štetne organizme i štetne organizme na koje se primjenjuju mjere, na područjima za koja nije poznato da su navedeni štetni organizmi prisutni, primjenjivo ako se vrši statistički zasnovan nadzor

Višegodišnji program nadzora mora sadržati rezime i obrazloženje nadzora, uključujući ulazne parametre i planiranu dinamiku uzorkovanja

2.1. Obrazac

Program statistički zasnovanih nadzora za [godine] za karantinske štetne organizme i štetne organizme na koje se primjenjuju posebne mjere na područjima na kojima nije poznato da su navedeni štetni organizmi prisutni

1. Godina	2. Štetni organizam	3. Geografska lokacija	4. Mjesto nadzora	5. Vrijeme	Vrsta domaćina	Područje (ta ili druga relevantna jedinica)	A. Definiranje nadzora (uzni parametri za RIBESS+)					B. Planirana dinamika uzorkovanja					19. Očekivani nivo pouzdanosti	20. Zaderna prevalencija	21. Komentari				
							6. Ciljana populacija	7. Epidemiološke jedinice	8. Planirane metode detekcije	9. Efikasnost uzorkovanja	10. Osjetljivost metode	Faktori rizika	Nivo rizika	Broj lokacija	Relevantni rizici	Proporcija populacije biljaka domaćina	12. Broj epidemioloških jedinica koje treba pregledati	13. Broj pregleda	14. Broj učraka	15. Broj klopki	16. Broj mesta postavljenih klopki	17. Broj testova	18. Broj drugih mjera
1																							
N																							
N																							

2.2. Praktični koraci

Objasniti osnovne pretpostavke za za plan nadzora po štetnom organizmu. Sumirati i obrazložiti:

- Ciljnu populaciju, epidemiološku jedinicu i inspekcijske jedinice
- Metodu detekcije i osjetljivost metode
- Faktor(e) rizika, koji ukazuje na nivoe rizika i odgovarajuće relativne rizike i proporcije populacije biljaka domaćina

Za kolonu 2.: navesti naučni naziv štetnog organizma (kako je navedeno u Listama Pravilnika o izmjenama Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Sl. list CG", br. 39/11, 80/16, 91/17, 38/18 i 136/21), ili posebnim mjerama za određeni štetni organizam).

Za kolonu 3.: navesti geografske lokacije na kojima je vršen nadzor, koristeći niže dostupne NUTS nivoe (Nomenklatura statističke teritorijalne jedinice).

Za kolonu 4.: navesti mjesta nadzora pomoću više od jednog reda po štetnom organizmu samo ako je to potrebno prema posebnim zakonskim zahtjevima za nadzor tog štetnog organizma i navesti broj mjesta nadzora. O planiranim nadzorima u ovlaštenim mjestima proizvodnje uvijek izvještavati u posebnom redu. Ako se upotrebljava mogućnost „ostalo“, tačno navesti o čemu je riječ:

1. otvoreni prostor (područje proizvodnje): 1.1. polje (obradivo, pašnjak); 1.2. voćnjak/vinograd; 1.3. rasadnik; 1.4. šuma;
2. otvoreni prostor (ostalo): 2.1. privatni vrtovi; 2.2. javne površine; 2.3. zaštićeno područje; 2.4. divlje bilje na područjima koja nisu zaštićena područja; 2.5. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija, močvarna područja, mreža za navodnjavanje i odvodnjavanje i dr.);
3. fizički zatvoreni uslovi: 3.1. staklenik; 3.2. privatna površina, osim staklenika; 3.3. javna površina, osim staklenika; 3.4. ostalo, navesti o čemu je riječ (npr. vrtni centar, trgovačke lokacije na kojima se upotrebljava drveni materijal za pakiranje, drvna industrija).

Za kolonu 5.: navesti mjesece u godini kada će se vršiti nadzori.

Za kolonu 6.: navedite odabranu ciljanu populaciju dajući u skladu sa tim listu vrsta domaćina i pokrivenog područja. Ciljana populacija je definisana kao skup jedinica inspekcije. Njena se veličina za poljoprivredna područja obično definiše u hektarima, ali može se definisati i u parcelama, poljima, staklenicima itd. Obrazložite izbor napravljen u osnovnim prepostavkama u koloni 21 ("Komentari"). Navedite jedinice za inspekciju nadzora. „Jedinica za inspekciju“ označava biljke, djelove biljaka, pošiljke, materijale, vektore štetočina koji su bili ispitani radi identifikacije i otkrivanja štetočina. Ako područje ciljane populacije nije dostupno, navedite N/A i uključite broj inspekcijskih jedinica koje sačinjavaju ciljanu populaciju.

Za kolonu 7.: navesti epidemiološke jedinice nadzora, navodeći njihov opis i mjernu jedinicu. „Epidemiološka jedinica“ označava homogenu oblast u kojoj bi interakcije između štetnog organizma, biljaka domaćina i abiotskih i biotičkih faktora i uslova dovele do iste epidemiologije, ukoliko bi štetni orgaizam bio prisutan. Epidemiološke jedinice su podpodjеле ciljne populacije koje su epidemiološki homogene sa najmanje jednom biljkom domaćinom. U nekim slučajevima cjela populacija biljaka domaćina u regionu/oblasti/zemlji može se definisati kao epidemiološka jedinica. To mogu biti NUTS regioni, urbana područja, šume, ružičnjaci ili farme ili hektari. Izbor treba da bude opravдан osnovnim prepostavkama.

Za kolonu 8.: navesti metode upotrijebljene tokom nadzora, uključujući broj aktivnosti u svakom slučaju, u zavisnosti od posebnih zakonskih zahtjeva za nadzor za svaki štetni organizam. Navesti „N/A“ ako informacije za određenu kolonu nisu dostupne. Navesti „da“ ili „ne“ pod „Vizuelni pregledi“ i navesti detalje o metodama hvatanja klopkama, vrstama testiranja i ostalim mjerama.

Za kolonu 9.: navesti procjenu efikasnosti uzorkovanja. Efikasnost uzorkovanja znači verovatnoću odabiranja zaraženih djelova biljke iz zaražene biljke. Za vektore, efikasnost metode je da uhvati pozitivnog vektora ako je prisutan na području nadzora. Za zemljište, to je efikasnost odabira uzorka zemljišta koji sadrži štetni organizam kada je štetni organizam prisutan u oblasti istraživanja.

Za kolonu 10: „osjetljivost metode“ označava vjerovatnoću da metoda tačno otkrije prisustvo štetnog organizma. Osetljivost metode se definiše kao verovatnoća da je zaista pozitivan domaćin otkriven i potvrđen kao pozitivan i da nije pogrešno identifikovan. To je povećanje

efikasnosti uzorkovanja (tj. verovatnoće odabira zaraženih delova bilje iz zaražene bilje) dijagnostičkom osjetljivošću (koju karakterišu vizuelni pregledi i/ili laboratorijski test koji se koristi u postupku identifikacije).

Za kolonu 11.: navesti faktore rizika u različitim redovima i upotrijebiti onoliko redova koliko je potrebno. Za svaki faktor rizika navedite nivo rizika i odgovarajući relativni rizik i udio populacije biljaka domaćina.

Za kolonu B: navesti broj planiranih aktivnosti i specificirati vrstu aktivnosti. Navesti „N/A” ako informacije za određenu kolonu nisu dostupne. Informacije koje treba navesti u ovim kolonama odnose se na informacije uključene u kolonu 8 „Planirane metode detekcije“.

Za kolonu 16.: navesti broj mjesta postavljanja klopli ako se taj broj razlikuje od broja klopli (kolona 15) (npr. ista se klopka upotrebljava na različitim mjestima).

Za kolonu 20.: navesti osetljivost nadzora, kao što je definisano u ISPM 31. Ova vrednost postignutog nivoa pouzdanosti u pogledu neprisutnosti štetnog organizma izračunava se na osnovu ispitivanja (i/ili uzorka) obavljenih s obzirom na osjetljivost metode i zadatu prevalenciju.

Za kolonu 21: navesti planiranu prevalenciju na osnovu procjene vjerovatne stvarne prevalencije štetnog organizma u polju prije nadzora. Planirana (zadana) prevalencija je postavljena kao cilj nadzora i odgovara kompromisu koji upravitelji rizika postižu između rizika prisustva štetnog organizma i resursa dostupnih za nadzor. Obično se za detekcijski nadzor postavlja vrednost od 1%.

Obrađivači:

Odsjek za zdravstvenu zaštitu bilja:

Tamara Popović, načelnica

Gordana Fuštić, sam. savjetnica

Maja Petrović, sam. savjetnica

Broj: 004/1-309/22-2563

Datum: 30.06.2022. godine

Vladimir Đaković